

**Valsts aizsardzības koncepcijas
informatīvā daļa**

Apstiprināta LR Ministru Kabinetā 2012.gada 10.aprīlī
Pieņemta LR Saeimā 2012.gada 10.maijā

Saturs

Ievads.....	3
1. Starptautiskā drošības vide.....	3
2. Valsts aizsardzības pamatprincips un uzdevumi.....	5
3. Nacionālo aizsardzības spēju stiprināšana	6
4. Kolektīvās aizsardzības stiprināšana.....	9
5. Ieguldījums starptautiskajā drošībā.....	11
5.1. <i>Dalība starptautiskajās operācijās</i>	11
5.2. <i>Starptautiskā sadarbība un partnervalstu atbalsts</i>	13
6. Valsts aizsardzības plānošana	14
6.1. <i>NBS attīstības un operacionālās plānošanas sistēma</i>	14
6.2. <i>Resursu plānošana</i>	14
7. Noslēguma jautājumi	15

Ievads

1. Valsts aizsardzības koncepcija ir politikas plānošanas dokuments, kas nosaka valsts militārās aizsardzības stratēģiskos pamatprincipus, prioritātes un pasākumus valsts aizsardzības nodrošināšanai. Valsts aizsardzības koncepcija nosaka vadlīnijas miera laikam un valsts apdraudējuma gadījumiem.

2. Valsts aizsardzības koncepcija ir izstrādāta saskaņā ar Nacionālās drošības likuma 29.pantu, un tās pamatā ir Militāro draudu analīze. Valsts aizsardzības koncepcija ir sagatavota, ņemot vērā Latvijas ģeopolitisko situāciju, nacionālās drošības un ārpolitikas mērķus, kā arī Latvijas saistības Ziemeļatlantijas līguma organizācijā un Eiropas Savienībā.

3. Pamatojoties uz Valsts aizsardzības koncepciju, tiek plānoti konkrēti valsts aizsardzības pasākumi, to īstenošanai nepieciešamie resursi, Nacionālo bruņoto spēku attīstība, nepieciešamā valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju, pašvaldību, fizisko un juridisko personu gatavība un darbība – miera laikā un valsts apdraudējuma gadījumā.

4. Ņemot vērā valsts ekonomisko situāciju un būtiski samazināto aizsardzības nozares finansējumu, valsts aizsardzības pasākumu īstenošana tiek nodrošināta atbilstoši pieejamiem resursiem, pildot likumos noteiktās Nacionālo bruņoto spēku funkcijas un uzdevumus. Savukārt uzlabojoties valsts ekonomiskajai situācijai, ir jāturpina ieplānotā Nacionālo bruņoto spēku attīstība un jāatsāk iesaldēto projektu īstenošana. Ilgtermiņā nedrīkst pieļaut Nacionālo bruņoto spēku uzdevumu izpildes militāro spēju iztrūkumu veidošanos.

1. Starptautiskā drošības vide

5. Starptautiskā drošības vide ir mainīga, sarežģīta un grūti prognozējama. Globalizācijas procesā arī Latvijai ir izveidojusies ciešāka saikne ar valstīm dažādos pasaules reģionos. Līdz ar to jebkura politiskā, sociālā, militārā vai ekonomiskā nestabilitāte pat attālā pasaules vietā var tieši vai netieši apdraudēt arī Latvijas nacionālo drošību. Šis fakts tiek ņemts par pamatu, plānojot Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS) attīstību.

6. Ziemeļatlantijas līguma organizācijai (turpmāk – NATO) un Eiropas Savienībai (turpmāk – ES) ir centrālā loma eiroatlantiskās telpas drošības, stabilitātes un sadarbības veicināšanā. NATO kolektīvās aizsardzības princips, kā arī ES savstarpējās palīdzības princips ir stabils pamats Latvijas valsts drošībai un aizsardzībai, kas palīdz maksimāli samazināt ārējā valsts apdraudējuma iespējamību.

7. Latviju kā Baltijas jūras reģiona valsti ietekmē viss, kas notiek šajā reģionā. Svarīga loma Latvijas un visa reģiona drošības veicināšanā ir militārajai sadarbībai ar pārējām Baltijas valstīm, Ziemeļvalstīm, Amerikas Savienotajām Valstīm, kas ir nozīmīgākais Latvijas stratēģiskais partneris.

8. Lai arī tiešas militārās konfrontācijas iespējamība Latvijas teritorijā ir samērā zema, to pilnībā nevar izslēgt. Šādu konfliktu izcelšanos nevar izslēgt arī starptautiskajā drošības vidē, ņemot vērā arvien pieaugošo militāro potenciālu dažādās pasaules valstīs, kā arī šo valstu centienus paplašināt savu ietekmi pasaules politikā. Latvijas drošību stiprina NATO militārā rīcībspēja, kas garantē spējas mazināt šāda apdraudējuma iespējamību.

9. Latvija, plānojot savas valsts aizsardzības nodrošināšanu, tāpat kā citas NATO un ES dalībvalstis, ņem vērā globāla rakstura draudus, kas valsts drošību var skart tieši vai netieši, t.i., kodolieroču un masu iznīcināšanas ieroču izplatību, teroristisko grupu un radikālo ekstrēmistu darbību. Šos draudus veicina starptautiskie konflikti vai nestabilitāte atsevišķos reģionos. Būtiska nozīme ir arī starptautiskā pirātisma riskam, kas apdraud pieeju stratēģiskajiem resursiem vai to piegādes ceļiem un īpaši negatīvi ietekmē drošas kuģošanas iespējas. Valsts aizsardzības nodrošināšanā ir svarīgi novērst jebkārus iespējamus riskus, kas saistīti ar stratēģisko resursu pieejamību, īpašu uzmanību pievēršot enerģētisko resursu piegāžu drošībai, kā arī kritiskās transporta un sakaru infrastruktūras drošības un ilgtspējas nodrošināšanai.

10. Valsts aizsardzības nodrošināšanā jāņem vērā jaunu kaujas metožu un tehnoloģiju attīstības un piemērošanas tendences. Latvijai kā demokrātiskai valstij ar atvērtu sabiedrību ir jāpievērš uzmanība arī informatīvajai telpai, kuru gan krīzes laikā, gan arī pirms tās var izmantot sabiedrības ietekmēšanai un iekšpolitiskās nestabilitātes radīšanai. Ļoti iespējami ir arī uzbrukumi informācijas sistēmu infrastruktūrai ar mērķi vājināt komandvadības un komunikācijas spējas.

11. Valsts aizsardzību un drošību ietekmē riski, kas saistīti ar strauju tehnoloģisku progresu, kur lielāko apdraudējumu var radīt augstu tehnoloģiju apvienojums ar masu iznīcināšanas un elektromagnētiskās iedarbības ieročiem.

12. Nākotnē, visticamāk, valsts apdraudējumu radīs uzbrukumi, kas būs dažādi pēc formas un rakstura, savstarpēji saistīti un grūti paredzami. Šie uzbrukumi būs saistīti gan ar tradicionālo karadarbību, gan ar nestandarta karadarbības metodēm, tostarp ar teroristiskām, organizētām noziedzīgām darbībām, kā arī ar uzbrukumiem informācijas tehnoloģijām, informatīvu karu un psiholoģisku iedarbību. Pretinieks spēs darboties, ietekmējot gan fiziski, gan

virtuāli, darbojoties uz sauszemes, jūrā, gaisā, kā arī kosmiskajā un elektroniskās informācijas telpā.

2. Valsts aizsardzības pamatprincips un uzdevumi

13. Valsts aizsardzības stratēģiskais pamatprincips ir valsts apdraudējuma iespējamības mazināšana. Turpinot pilnveidot un modernizēt nacionālās aizsardzības spējas, atbalstot NATO kolektīvās aizsardzības stiprināšanu un sniedzot savu ieguldījumu starptautiskās drošības nodrošināšanā gan divpusēji, gan daudzpusēji, Latvija samazina ārējas militāras agresijas vai cita valsts apdraudējuma izcelšanās risku un, ja nepieciešams, ir gatava nodrošināt tā efektīvu atturēšanu.

14. Valsts aizsardzības pamatuzdevumi ir novērst un pārvarēt iespējamo valsts apdraudējumu; garantēt valstiskumu, valsts varas un pastāvošās iekārtas rīcībspēju un kontinuitāti, sniegt ieguldījumu starptautiskajās operācijās, atbalstu civilajai sabiedrībai un iesaistīties citu neparedzētu uzdevumu veikšanā likumos un starptautiskajos līgumos noteiktajā kārtībā.

15. Valsts aizsardzības rīcībspēju nosaka plānota, saskaņota un koordinēta politiskā virsvadība, valsts un pašvaldību institūciju, NBS un sabiedrības sadarbība. Tas būtiski ietekmē valsts apdraudējuma novēršanas, pārvarēšanas un tā radīto sekas likvidācijas procesu.

16. Lai spētu atbildēt uz tradicionālajiem un citiem drošības izaicinājumiem, jānodrošina ātra reaģēšana jau apdraudējumu sākumposmā, NBS kopā ar citām valsts institūcijām, pašvaldībām un sabiedrību jāīsteno aizsardzības pasākumi sabiedroto spēku ierašanās un izvēršanās nodrošināšanai. Tas prasa nekavējošu informētību, ātru lēmumu pieņemšanu un visaptverošu pieeju, t.i., gan militāro, gan civilo resursu izmantošanu. Valsts apdraudējuma gadījumā, īstenojot valsts aizsardzības pasākumus, tiek ievērotas valsts politiskās virsvadības vadlīnijas, kā arī tiek garantētas šādas NBS rīcībā esošās spējas:

- 16.1. brīdināšanas sistēma;
- 16.2. militāro un nemilitāro jeb preventīvo līdzekļu (politisko, ekonomisko, diplomātisko un drošības līdzekļu) kombinācija;
- 16.3. paš aizsardzības spējas;
- 16.4. uzņemošās valsts atbalsta sistēma ātras sabiedroto spēku ierašanās un izvēršanās nodrošināšanai.

17. Vienlaikus valsts drošība un aizsardzība ir cieši saistīta ar pilsoniskās sabiedrības atbildību un uzticību Latvijas Republikai. Sabiedrības pilsoniskā apziņa un patriotisms ir būtiski faktori, kas stiprina Latvijas drošību un valstiskumu. Tādēļ valsts aizsardzības politikas īstenošanā tiek nepārtraukti

veicināta bruņoto spēku un sabiedrības atgriezeniskā saikne, nodrošinot sabiedrības un jaunatnes patriotisko audzināšanu un izglītošanu valsts aizsardzības jomā, kā arī pilsoniskās apziņas un biedriskuma sekmēšanu.

3. Nacionālo aizsardzības spēju stiprināšana

18. Profesionāli sagatavoti un apmācīti, izvēršami un daudzfunkcionāli NBS. Valsts aizsardzības pamatu veido NBS, kas tiek attīstīti kā profesionāli apmācīti un moderni ekipēti valsts aizsardzības instruments. NBS nodrošina gatavību ar šādām efektīvām operacionālām spējām:

18.1. īsā laikā iesaistīties apdraudējuma novēršanas uzdevumos gan Latvijā, gan ārpus tās, tostarp nodrošināt ilgstošu uzturēšanos operāciju rajonos;

18.2. darboties daudznacionālos militāros formējumos un nodrošināt savietojamību ar NATO un ES valstu militārajām vienībām;

18.3. pielāgoties dažādām apdraudējuma situācijām;

18.4. nodrošināt darbību naidīgā operacionālā vidē un ekstrēmos apstākļos, piemēram, vienību aizsardzība no masu iznīcināšanas ieročiem, improvizēto spridzināšanas ierīču lietošanas un toksiskā apdraudējuma apstākļos.

19. Prioritārā ir Sauszemes spēku komponenta kaujas spēju attīstība. Ņemot vērā nacionālās un kolektīvās aizsardzības vajadzības, kā arī pieejamos resursus (personāla, finanšu u.c.) valsts aizsardzības īstenošanai, galvenā prioritāte NBS spēju attīstībā un resursu sadalē ir Sauszemes spēku komponenta (primāri – aktīvā dienesta vienību) attīstība, kas veido NBS spēju kodolu. Pārējo spēju attīstība ir cieši saistīta ar atbalsta sniegšanu sauszemes operācijām un uzņemošās valsts atbalsta spēju nodrošināšanu.

20. Informētības pārākums, efektīva un droša komandvadība un komunikācija. Valsts aizsardzības uzdevumu izpildei jānodrošina ātras stratēģiskās un operacionālās (tostarp ģeotelpiskās) informācijas iegūšana un izmantošana, kā arī efektīva vadības un kontroles sistēmas darbība, tās drošība un aizsardzība, kas ļautu piemēroties mūsdienu drošības izaicinājumiem, tostarp arī uzbrukumiem informācijas tehnoloģijām. Latvija nodrošina vienotas nacionālās un NATO klasificētās informācijas sistēmas uzturēšanu un darbību, ko valsts apdraudējuma gadījumā NBS nodrošina kopā ar NATO spēkiem. Valsts apdraudējuma gadījumā NBS var pārņemt Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijas uzdevumus, tiesības un resursus.

21. Visaptveroša pieeja uzņemošās valsts atbalsta spēju nodrošināšanai. Lai sekmīgi izmantotu kolektīvās aizsardzības sistēmas sniegtās garantijas, NBS nodrošina uzņemošās valsts atbalstu, kas pamatots uz ciešu sadarbību ar citām valsts institūcijām, pašvaldībām un sabiedrību, kā arī koordinētu sadarbību ar Baltijas valstīm, citiem sabiedrotajiem un NATO institūcijām. Šī uzdevuma

veikšanā ir svarīga atbilstošas, tostarp civilā gaisa transporta, jūras transporta un sauszemes transporta, infrastruktūras pieejamība, kā arī vietējo pašvaldību iesaistīšanās attiecīgo operāciju īstenošanā. Uzņemošās valsts atbalsta spēju stiprināšanā būtiska nozīme ir sabiedroto valstu bruņoto spēku un NBS kopīgām militārajām mācībām Latvijā un pārējās Baltijas valstīs, kā arī Latvijas militārās infrastruktūras izmantošanai sabiedroto vajadzībām miera laikā.

22. Pāreja no sadarbības uz integrāciju ar Baltijas valstu bruņotajiem spēkiem. Baltijas valstu militārā integrācija paver iespējas kopīgi veidot militārās spējas, kuras Latvija nevarētu attīstīt atsevišķi. Tas prasa savstarpēju palaušanos un uzticību, kopīgu spēku komandvadības elementu veidošanu, koordinētu attīstību un savstarpēju savietojamību. Lai veicinātu Baltijas valstu militāro integrāciju un efektīvāk iekļautos NATO kolektīvās aizsardzības sistēmā, ir svarīgi stiprināt sadarbību tādās jomās kā aizsardzības plānošana, militārās iegādes un mācības, kopīgo atbalsta vienību veidošana.

23. Prioritāra ir spēju kvalitāte, nevis spēku apjoms. NBS miera laika kopējo skaitlisko sastāvu veido profesionālā dienesta karavīri, zemessargi, civilie darbinieki un NBS rezerve, un tas kopā nepārsniedz 17 000. Valsts aizsardzības sistēmā profesionālā dienesta karavīru skaits nepārsniedz 5500; savukārt amatus, kur nav nepieciešamas profesionālās militārās zināšanas, ieņem civilie darbinieki.

24. NBS spēju universāls pielietojums. NBS attīsta vienas un tās pašas spējas gan nacionālo uzdevumu izpildei, gan kolektīvās aizsardzības uzdevumiem. NBS kaujas spēju attīstībā tiek ievērotas NATO militāro spēju attīstības vadlīnijas un prasības.

25. NBS struktūras ilgtspēja un sabalansētība. NBS nodrošina tādas struktūras uzturēšanu, kura primāri nodrošina kaujas, kaujas atbalsta un nodrošināšanas uzdevumu izpildi. Šajā sakarā ir nepieciešams pārskatīt un noteikt jaunas karavīru amatu pakāpju proporcijas. NBS struktūras plānošanā tiek ņemtas vērā paredzamās demogrāfiskās problēmas, tādēļ jāuztur elastīga un moderna rekrutēšanas sistēma. Te liela nozīme ir Jaunsardzes kustības stiprināšanai, izmantojot NBS regulāro spēku vienību un Zemessardzes atbalstu. Ne mazāk svarīga ir sociālo garantiju sistēmas stabilitāte, kas atbilstoši finansiālajām iespējām ļautu rast efektīvus risinājumus kvalificētu un pieredzējušu speciālistu motivēšanai dienestam NBS. Veicinot NBS struktūras ilgtspēju un kapacitāti, NBS nodrošina personāla karjeras un profesionālās izaugsmes sistēmas efektivitāti, kas būtu vērsta uz:

25.1. karavīra profesijas konkurētspēju darba tirgū;

25.2. karavīru un zemessargu profesionālo izaugsmi un kaujas spēju uzlabošanu, karavīram plānoti apgūstot militārajam dienestam nepieciešamās zināšanas un piedaloties vienību taktiskajās mācībās.

26. *Apgādes un nodrošinājuma projekti tiek sabalansēti ar kaujas spēju attīstības prioritātēm.* Ievērojot pieejamos resursus, NBS kaujas spēju uzturēšanai un attīstībai ir jānodrošina moderns ekipējums, tehnika, ieroču sistēmas, kā arī mūsdienu tehnoloģiju ieviešana. NBS vienību izvietojumam, uzturēšanai un apmācību procesa atbalstam nepieciešams attīstīt atbilstošu daudzfunkcionālu infrastruktūru, kas būtu piemērota gan NBS, gan arī NATO vajadzībām. Ņemot vērā nelabvēlīgās prognozes Latvijas demogrāfiskās situācijas attīstībai, nepieciešams pievērst lielāku uzmanību tādiem tehnoloģiskiem spēju risinājumiem, kas neprasa ievērojamus personāla resursus. Apgādes un nodrošinājuma projekti maksimāli atbalsta Sauszemes spēku komponenta attīstību.

27. *Latvijas Republikas Zemessardzes kā NBS operacionālo spēju stiprinoša elementa attīstība.* Zemessardze ir NBS sastāvdaļa, kuras galvenais mērķis ir iesaistīt Latvijas pilsoņus valsts aizsardzībā, tādējādi nodrošinot bruņoto spēku saikni ar sabiedrību. Zemessardze ir NBS rezervju pamats, kas tiek attīstīts, sekmējot rezerves karavīru un rezervistu piesaistīšanu sabiedrības paš aizsardzības uzdevumu pildīšanai. Valsts aizsardzības sistēmā Zemessardze nodrošina:

27.1. atbalstu citām NBS regulāro spēku vienībām, uzturot nepieciešamās specializētās spējas;

27.2. atbalstu kolektīvai aizsardzībai, piedaloties starptautiskajās operācijās un uzņemošās valsts atbalsta sniegšanā;

27.3. pilna apjoma integrāciju un savietojamību ar citām NBS regulāro spēku vienībām, veidojot īpaši ciešu sadarbību ar Sauszemes spēku Kājnieku brigādi apmācības jomā un starptautisko operāciju uzdevumu izpildē.

28. *Citu valsts institūciju gatavība iekļauties NBS sastāvā valsts apdraudējuma novēršanai.* Nacionālo bruņoto spēku likumā paredzētajos valsts apdraudējuma gadījumos Latvijas Bankas Aizsardzības pārvalde un Valsts robežsardze piedalās valsts aizsardzības nodrošināšanā, pārejot NBS sastāvā un pildot tiesību aktos un rīcības plānošanas dokumentos noteiktos uzdevumus. Miera laikā NBS, Latvijas Bankas Aizsardzības pārvalde un Valsts robežsardze plāno savstarpējo savietojamību (bruņojuma, ekipējuma un sakaru nodrošināšanas jomā, kā arī apmācību jomā) un koordinē sadarbības mehānismus krīzes situācijām.

29. *NBS atbalsts citām institūcijām pieejamo militāro spēju ietvaros.* NBS nodrošina atbalstu citām valsts institūcijām, pašvaldībām un sabiedrībai normatīvajos tiesību aktos noteiktajā kārtībā, izmantojot pieejamās militārās spējas. NBS sniedz atbalstu Drošības policijai, Valsts policijai, Valsts robežsardzei, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam u.c. institūcijām, ja:

29.1.šo institūciju rīcībā esošie resursi ir nepietiekami apdraudējuma situācijas pārvarēšanas un seku likvidācijas neatliekamo pasākumu veikšanai;

29.2.NBS resursu piesaiste ievērojami paātrina neatliekamo pasākumu īstenošanu;

29.3.nepieciešami NBS rīcībā esošie speciālie resursi (piemēram, atmiņēšanas un spridzināšanas ierīces, kuģi, gaisa kuģi, visurgājēju sauszemes tehnika vai specifiska ģeotelpiskā informācija).

30.*Efektīva un elastīga mobilizācijas un rezervju sistēma.* Mobilizācijas un rezervju sistēma atbilst šādām prasībām:

30.1.efektīvi spēj nodrošināt valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu valsts apdraudējuma gadījumā;

30.2.atbilst apdraudējuma līmenim, lai tajā ieguldīto līdzekļu apmērs būtu adekvāts NBS veicamajiem uzdevumiem;

30.3.krīzes situācijā koordinēti un efektīvi tiek izmantoti mobilizācijas resursi (it īpaši materiāli tehniskie līdzekļi), tostarp tiek nodrošināta pieeja nepieciešamajiem civilajiem resursiem.

Mobilizācijas un aktīvā dienesta rezervju sistēmu cilvēkresursu ziņā veido zemessargi, rezerves karavīri un rezervisti. Svarīgākie uzdevumi rezervju sistēmas attīstībai vidējā termiņā ir nodrošināt zemessargu sagatavošanu un maksimāli saglabāt rezerves karavīru militāro kvalifikāciju, veicinot viņu iesaistīšanos zemessargu apmācību procesā vai dienestā Zemessardzē. Lai nodrošinātu zemessargu atbilstošu sagatavotības līmeni, nepieciešams stimulēt darba devēju atbalstu darba ņēmēju (zemessargu) iesaistīšanai militāro apmācību procesā.

4. Kolektīvās aizsardzības stiprināšana

31.*Aktīva līdzdalība kolektīvās aizsardzības principa stiprināšanā.* Kolektīvās aizsardzības princips ir noteikts NATO dibināšanas līguma piektajā pantā, paredzot, ka uzbrukums vienai no alianses dalībvalstīm tiek uzskatīts par uzbrukumu visām dalībvalstīm. Tas nozīmē, ka Latvijai jābūt gatavai sniegt atbalstu sabiedroto aizsardzībai, kā arī mērķtiecīgi jāpalielina ieguldījums NATO kopējo militāro spēju stiprināšanā. Latvijas interesēs ir stiprināt sabiedroto solidaritāti un spēju ātri un efektīvi rīkoties jebkurā situācijā, tai skaitā pilnībā īstenojot savas saistības un mērķtiecīgi piedaloties NATO institūcijās, kā arī lēmumu pieņemšanas un konsultāciju procesos.

32.*NATO ātrās reaģēšanas un militāro spēju stiprināšana.* Latvijas interesēs ir stiprināt kolektīvās aizsardzības sistēmas ātrās reaģēšanas mehānismus, kas nosaka spējas laicīgi identificēt un prognozēt iespējamo apdraudējumu. Tādējādi Latvija sniedz ieguldījumu alianses sauszemes novērošanas spēju attīstībā un veicina NATO kopējā finansējuma izmantošanu alianses izvēršamo spēju attīstībai. Latvija stiprina NATO politiskās un militārās

spējas efektīvi darboties pirms un pēc operācijām un to laikā, tostarp aktīvi piedaloties NATO reaģēšanas spēkos, jo tie pirmie iesaistās krīžu risināšanā un kolektīvās aizsardzības nodrošināšanas operācijās. Efektīva NATO krīžu reaģēšanas sistēmas darbība ir alianses ātrās rīcībspējas priekšnosacījums.

33.*NATO atturēšanas potenciāla stiprināšana.* NATO ietvaros sabiedroto spēku militārais potenciāls kalpo diviem mērķiem: no vienas puses, tas attur no iespējamās agresijas, no otras, – nodrošina alianses dalībvalstu politisko neatkarību un teritoriālo integritāti. Tas prasa nodrošināt maksimāli efektīvu militāro resursu kombināciju, kas būtu sabiedroto rīcībā. Ņemot vērā starptautiskās drošības situāciju, Latvija uzskata, ka NATO ietvaros arī turpmāk jā saglabā kodolieroču potenciāls. Atbilstoša kodolieroču un konvencionālo ieroču kombinācija ir nozīmīgs pamats alianses militārajai rīcībspējai. Šajā sakarā NATO pretraķešu aizsardzības sistēmas spējas ir neatņemama aizsardzības sastāvdaļa.

34.*NATO klātbūtne reģionā.* Līdz ar jaunās NATO Stratēģiskās koncepcijas apstiprināšanu alianses dalībvalstis ir apliecinājušas apņēmību demonstrēt kolektīvās aizsardzības organizācijas solidaritāti un rīcībspēju. Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas misija ir redzamākā NATO klātbūtne Baltijas valstīs. Latvija kopā ar pārējām Baltijas valstīm turpina atbalstīt misiju veicošo NATO dalībvalstu gaisa spēkus. Latvijas prioritāte ir panākt, lai NATO īstenotā operācija Baltijas valstu gaisa telpā turpinātos ilglaicīgi. Latvija ir ieinteresēta arī veicināt jebkuras citas NATO solidaritātes izpausmes, tostarp sabiedroto valstu bruņoto spēku un NBS kopīgo militāro mācību rīkošanu Latvijā un pārējās Baltijas valstīs, kas ir īpaši svarīgi, stiprinot kopējās Baltijas valstu spējas sabiedroto atbalsta uzņemšanai. Latvijas drošību un aizsardzību sekmē pastāvīga Latvijas civilās un militārās infrastruktūras izmantošana alianses spēku atbalstam.

35.*Resursu apvienošana un atbildības sadale.* NATO ietvaros tiek meklēti efektīvākie risinājumi militāro spēju nodrošināšanā un attīstībā. Alianses dalībvalstīm apvienojoties kopīgu sadarbības projektu īstenošanā un kopīgi izmantojot iegūtās spējas, aliansei nepieciešamās militārās spējas kļūst ekonomiskākas, visiem pieejamas un izdevīgas.

36.*Eiropas Savienība kā katalizators Eiropas valstu sadarbībai militāro spēju attīstībā.* Latvija veicina Eiropas kopējo militāro spēju potenciālu, kas ļauj Eiropai efektīvāk iesaistīties starptautiskās drošības stiprināšanā un militāro spēju ziņā mazināt plaisu ar ASV. Latvijai ES ir papildu instruments valsts drošības un aizsardzības stiprināšanā. Lisabonas līguma savstarpējās palīdzības klauzula (līguma 42.7.punkts) paredz, ka bruņotas agresijas gadījumā ES dalībvalstīm ir pienākums sniegt cietušai valstij atbalstu un palīdzību ar visiem to rīcībā esošajiem līdzekļiem. Šai klauzulai ir politiskas solidaritātes loma, taču

Lisabonas līgums neparedz mehānismu tās īstenošanai. Tāpēc Latvijai ir svarīgi saglabāt pēc iespējas lielāko nacionālo kompetenci ES lēmumu pieņemšanā drošības un aizsardzības politikas jautājumos. Latvijas interesēs ir izmantot ES krīzes vadības resursus un civilo ekspertīzi, kas mūsdienās ļauj rast visatbilstošāko risinājumu starptautisko krīžu noregulēšanai. Latvija atbalsta NATO un ES civilo un militāro līdzekļu koordinētu izmantošanu drošības problēmu risināšanā, kā arī harmoniskas sadarbības attīstību, izvairoties no funkciju pārklāšanās. Vienlaikus Eiropas militāro spēju stiprināšanai jāsekmē NATO militārā rīcībspēja.

5. Ieguldījums starptautiskajā drošībā

37. Latvijas galvenais ieguldījums starptautiskajā drošībā ir mazināt vai pilnībā novērst bruņotu konfliktu izcelšanās iespējas. Starptautiskās drošības kontekstā Latvija stiprina divpusējās un daudzpusējās attiecības ar Latvijas sabiedrotajiem un citām partnervalstīm, ņemot vērā to starptautisko un reģionālo nozīmi. Latvija kā Apvienoto Nāciju Organizācijas, ES, NATO un Eiropas un drošības sadarbības organizācijas (turpmāk – EDSO) dalībvalsts sniedz ieguldījumu plašākas drošības telpas stabilitātes veicināšanā, sekmējot valstu militāro sadarbību un drošību, bruņojuma kontroli, valstu savstarpējo uzticēšanos un informācijas apmaiņu, kā arī daloties uzkrātajā demokrātijas, eiroatlantiskās integrācijas, drošības un aizsardzības sektora reformu pieredzē.

38. Aktīvi darbojoties kopējās eiroatlantiskās drošības telpas stiprināšanā, Latvija kopā ar sabiedrotajiem un partneriem piedalās starptautiskajās operācijās, īsteno reģionālo sadarbību, nodrošina atbalstu NATO partnervalstīm aizsardzības reformu ieviešanā.

39. Latvijas dalība starptautiskajās operācijās, no vienas puses, īsteno alianses kolektīvās aizsardzības principu, no otras puses, dod iespēju plašāk iesaistīties globālajos politiskajos procesos, sekmē Latvijas ieguldījumu starptautiskajā drošībā, kā arī rada labvēlīgākus priekšnosacījumus Latvijas interešu īstenošanai NATO un ES līmenī.

5.1. Dalība starptautiskajās operācijās

40. *Visu NBS vienību pieredzes un sagatavotības palielināšana.* Piedaloties starptautiskajās operācijās, Latvija nodrošina nepārtrauktu NBS izaugsmi, kas ir būtiski pēc profesionālā dienesta principa veidotiem bruņotajiem spēkiem. Lai sekmētu sabalansētu operāciju pieredzes iegūšanu un profesionālā līmeņa izaugsmi, visas regulārās vienības tiek iesaistītas starptautiskajās operācijās. Šajā sakarā ir svarīgi veicināt Jūras spēku un Gaisa spēku dalību operāciju rajonos. Starptautiskajās operācijās piedalās arī

Zemessardze, tā pilnveidojot savas spējas un paaugstinot zemessargu motivāciju.

41. *NBS spēj piedalīties vairākās operācijās vienlaikus.* Ņemot vērā pieejamos personāla un finanšu resursus, Latvija ar karavīriem un civilajiem ekspertiem iesaistās NATO, ES, Apvienoto Nāciju Organizācijas un citās starptautiskajās operācijās.

42. *NBS spēj pastāvīgi uzturēties ģeogrāfiski attālos operāciju rajonos.* NBS sadarbībā ar sabiedrotajiem jābūt sagatavotiem dalībai starptautiskajās operācijās ģeogrāfiski tālos rajonos ar Latvijai neraksturīgu klimatu, atšķirīgiem sociālpolitiskajiem un ekonomiskajiem apstākļiem un kultūras vidi. NBS jānodrošina spēja līdz 15 000 kilometru attālumā no Latvijas robežas uzturēt operācijas rajonā vada līmeņa vienību, līdz 5 000 kilometru attālumā – rotas līmeņa vienību, bet līdz 3000 kilometru attālumā – divu rotu līmeņa vienības ar integrētām kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējām.

43. *Ieguldījuma palielināšana NATO un ES augstas gatavības spēkos.* Latvija piedalās arī NATO un ES pastāvīgās gatavības formējumos, kas veidoti, lai spētu efektīvi reaģēt visa spektra krīžu situācijās. Ņemot vērā to, ka NATO Reaģēšanas spēki ir būtisks kolektīvās aizsardzības instruments, Latvijai īpaša uzmanība jāpievērš ieguldījumam šajos spēkos. Laika posmā līdz 2016.gadam Latvijas kopējais ieguldījums šajos spēkos ir ne mazāk kā 390 karavīru. NBS jābūt gataviem piedalīties NATO vadītajās pilna kaujas spektra operācijās ar kājnieku kaujas grupu līdz sešiem mēnešiem bez rotācijas vai apakšvienībām, kas nepārsniedz divas kājnieku rotas, vai līdzvērtīga lieluma specializētajām apakšvienībām uz laiku līdz sešiem mēnešiem ar rotāciju. NBS Jūras spēkiem jānodrošina gatavība piedalīties NATO augstas gatavības spēku pretmīnu cīņas operācijās. Attīstot valsts aizsardzības nodrošinājuma un apgādes sistēmu, ir būtiski radīt atsevišķu nodrošinājuma spēju pieejamību un izvēršamību NATO vajadzībām. Latvija plāno regulāru iesaistīšanos arī ES kaujas grupās, ņemot vērā iesaisti citās starptautiskajās operācijās.

44. *Visaptverošas pieejas nodrošināšana.* Situācijas stabilizēšanā un drošības atjaunošanā starptautisko krīžu rajonos ir nepieciešama visaptveroša pieeja, kura balstās uz efektīvu civilmilitārās sadarbības un koordinācijas mehānisma izmantošanu. Līdz ar to:

44.1. Mūsdienu starptautisko operāciju uzdevums ir garantēt drošību krīzes reģionā, veicināt krīzes reģiona drošības un aizsardzības spēku attīstību, spēju patstāvīgi pārvaldīt situāciju savā teritorijā, kā arī radīt priekšnosacījumus turpmākai ekonomiskajai un sociālajai stabilitātei. Krīžu noregulējumā arvien lielāka nozīme ir ne vien militārajam ieguldījumam, bet arī civilo ekspertu efektīvai un koordinētai darbībai;

44.2. Latvijas interesēs ir valstu un starptautisko organizāciju laikus īstenota visaptveroša rīcība un cieša savstarpēja sadarbība potenciālo draudu mazināšanā un starptautiskās drošības veicināšanā. Šajā sakarā būtiska ir sadarbība un rīcības koordinēšana Apvienoto Nāciju Organizācijas, NATO, ES un EDSO starpā, kā arī ar nevalstiskajām un citām organizācijām.

5.2. Starptautiskā sadarbība un partnervalstu atbalsts

45. *Amerikas Savienotās Valstis ir un arī turpmāk būs galvenais Latvijas stratēģiskais partneris* aizsardzības un militārajā jomā. Latvijai ir būtiski turpināt un padziļināt esošo praktisko sadarbību gan divpusēji, gan NATO līmenī. Šo sadarbību stiprina kopīga dalība militārajās mācībās un starptautiskajās operācijās.

46. *Svarīga loma ir militārajai sadarbībai ar sabiedrotajiem Baltijas jūras reģionā*, ņemot vērā tradicionālās vienojošās kultūrvēsturiskās un reģionālās saiknes. Latvijas interesēs ir veicināt Baltijas un Ziemeļvalstu sadarbību, sekmējot to vienotību drošības un aizsardzības politikas jautājumos, kā arī padziļinot bruņoto spēku sadarbību. Ne mazāk svarīga ir militārā sadarbība ar Poliju un Vāciju, kurām ir būtiska loma Baltijas jūras reģiona drošībā.

47. *Aktīva sadarbība ar ES un NATO valstīm, kas ieinteresētas Baltijas jūras reģiona drošības stiprināšanā*. Latvijas interesēs ir veicināt citu ES un NATO valstu iesaistīšanos Baltijas jūras reģiona drošības jautājumu risināšanā, paplašinot tradicionālos formātus Baltijas un Ziemeļvalstu militārās sadarbības reģionā.

48. *Baltijas jūras reģiona stabilitāti un drošību stiprinošs aspekts ir sadarbības veicināšana ar Krievijas Federāciju*. Latvijas interesēs ir veicināt savstarpējās atklātības un uzticēšanās principu dialogā ar Krievijas Federāciju divpusējos kontaktos, EDSO, ES un NATO līmenī. Ir nepieciešams sekmēt militāro sadarbību, piemēram, kuģošanas drošības un meklēšanas un glābšanas nodrošināšanai Baltijas jūrā, kā arī veicināt Krievijas Federācijas iesaisti NATO partnervalstīm organizētajās mācībās.

49. *Pieredzes apmaiņa ar NATO partnervalstīm aizsardzības reformu ieviešanā*. Latvija aktīvi sadarbojas ar valstīm, kuru ārpolitikas un drošības politikas mērķi ir ciešākas sadarbības attīstīšana ar NATO un ES. Latvija ir gatava dalīties pieredzē un sniegt ekspertu konsultācijas aizsardzības reformu jomā Dienvidkaukāza un Rietumbalkānu reģiona valstīm, Moldovai un citām partnervalstīm.

6. Valsts aizsardzības plānošana

6.1.NBS attīstības un operacionālās plānošanas sistēma

50.Plānojot NBS attīstību, tiek ievērotas koncepcijā noteiktās vadlīnijas:

50.1. NBS attīstība tiek plānota vidējā termiņā un ilgtermiņā, balstoties uz militāro draudu analīzi, operacionālo izpēti un atbilstoši Nacionālo bruņoto spēku likumā noteiktajam. Lai nodrošinātu NBS ilgtermiņa darbību un attīstību, pamatojoties uz operacionālo spēju izvērtējumu, tiek sagatavots NBS attīstības plāns, kura mērķis ir sabalansēt NBS vajadzības, resursus un laiku. NBS attīstības plāns un šī koncepcija ir pamats vidēja termiņa plānošanas dokumentiem, tostarp aizsardzības ministra izdotām vadlīnijām valsts aizsardzības sistēmas attīstībai un nākamā gada budžeta plānošanai;

50.2. NBS attīstības plānošanas procesam ir jānodrošina koncepcijas īstenošanas pēctecība. Šī procesa ietvaros ir būtiski identificēt kritiskās NBS spējas valsts aizsardzības pamatuzdevumu izpildei.

51.Pamatojoties uz šo koncepciju un militāro draudu analīzi, tiek precizēts Valsts aizsardzības plāns, kas nosaka konkrētus valsts aizsardzības pasākumus, prioritātes un nepieciešamos resursus, kā arī iesaistīto institūciju un fizisko un juridisko personu nepieciešamo gatavību un darbību valsts aizsardzībā. Šī koncepcija, militāro draudu analīze un Valsts aizsardzības plāns ir pamats aizsardzības ministra vadlīnijām par NBS uzdevumu izpildi un operacionālās plānošanas nosacījumiem Valsts aizsardzības operatīvā plāna izstrādei.

6.2.Resursu plānošana

52.*Ilgtermiņa perspektīvas nodrošināšana.* Stiprinot valsts aizsardzības spējas NATO kolektīvās aizsardzības ietvaros, valsts aizsardzības finansēšanas ilgtermiņa finansējuma perspektīvai ir izšķiroša nozīme. Lai paaugstinātu valsts aizsardzības nodrošināšanas efektivitāti, izpildītu Latvijas saistības NATO militāro spēju attīstībā, kā arī radītu pamatu ilgtermiņa attīstības projektu uzsākšanai, ir nepieciešams nodrošināt pieejamā finansējuma apmēra stabilitāti un pieaugumu ilgākā laika periodā. Ievērojot ekonomisko situāciju un valsts budžeta iespējas, valsts aizsardzības finansējumu ik gadu pakāpeniski būtu nepieciešams palielināt, lai nākotnē tiktu nodrošināts, ka valsts aizsardzības finansējums sasniedz 2 % no iekšzemes kopprodukta. Šo mērķi būtu nepieciešams sasniegt līdz 2020.gadam, un tas ir saistīts ar valsts ekonomiskās izaugsmes tempiem un balstās uz nozares finanšu līdzekļu efektīvu apgūšanu, mērķtiecīgi sekmējot NBS izaugsmi un modernizāciju. Koncepcijas īstenošana ir paredzēta saskaņā ar valsts budžetu kārtējam gadam.

53. Efektivitātes mērķu sasniegšana:

53.1. lai ieviestu attīstības projektus un laikus nodrošinātu ekipējuma atjaunošanu, katru gadu ne mazāk kā 20 % no NBS piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem ir jānovirza NBS bruņojuma un ekipējuma iegādei. Vienlaikus jānodrošina, lai personāla izmaksas nepārsniedz 50 % no NBS piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, turpinot NBS profesionālo attīstību, apmācību un modernizāciju, kā arī paredzot, ka NBS administratīvais elements skaitliski nepārsniedz 10 % no kopējā NBS personālsastāva;

53.2. NBS vienību izvērtēšanas spēju paaugstināšanai atbilstoši NATO kopīgajai politikai Latvija attīsta spējas, lai nodrošinātu, ka ne mazāk kā 8 % (jeb 450 karavīru) no NBS kopējā profesionālā dienesta personālsastāva atrodas operāciju rajonos. Ne mazāk kā 50 % no NBS kopējā profesionālā dienesta personālsastāva jābūt sagatavotiem dalībai NATO, ES un citu starptautisko organizāciju vadītājās operācijās.

54. Atbalsts tautsaimniecības attīstībai, veicot militārās iegādes. To ir iespējams nodrošināt:

54.1. iesaistoties daudzpusējos sadarbības projektos, bez kuriem trūkstošo aizsardzības spēju attīstīšana samazinātā aizsardzības budžeta apstākļos citādāk būtu ierobežota vai pat neiespējama; rīkojot kopīgus militārus iepirkumus ar pārējām Baltijas valstīm, tostarp piedāvājot tām savas mācību infrastruktūras izmantošanu;

54.2. veicinot Latvijas uzņēmēju piedalīšanos NATO militārās rūpniecības piegādes un tranzīta ķēdēs, kas ceļ valsts eksporta spēju un palielina apgrozījuma iespējas;

54.3. veicinot uzņēmēju konkurētspēju un tehnoloģiju attīstību, pievēršot uzmanību vietējo piegādātāju iesaistei liela apjoma militāras nozīmes preču iepirkuma līgumu izpildē;

54.4. veicinot militāro mācību rīkošanu Latvijā, kas ļauj piesaistīt vietējos uzņēmumus mācību atbalstam dažādu pakalpojumu sniegšanā vai nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanā.

7. Noslēguma jautājumi

55. Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktie stratēģiskie pamatprincipi un vadlīnijas valsts aizsardzības nodrošināšanai un militāro spēju attīstībai ir izstrādātas vidējam un ilgtermiņa laika periodam.

56. Valsts aizsardzības koncepcijas ieviešanu nodrošina Latvijas Republikas valsts institūcijas atbilstoši savai kompetencei un normatīvajos aktos noteiktajiem uzdevumiem.

57. Saskaņā ar Nacionālās drošības likumu Saeima Valsts aizsardzības koncepciju apstiprina ne retāk kā reizi katrā sasaukumā līdz sava otrā darbības gada 1.oktobrim.

Aizsardzības ministrs

A.Pabriks